

Η ευχή «εἰς γυναῖκα λεχώ» την πρώτη ημέρα από τη γέννηση (Γεώργιος Ζαραβέλας, Θεολόγος)

/ [Πεμπτουσία](#)

Η ανύστακτη μέριμνα της Εκκλησίας για τα ευσεβή μέλη της καλύπτει κάθε πτυχή του βίου τους, από την έλευση στον παρόντα κόσμο έως και την εκδημία από αυτόν. Η σημασία της πρώτης ημέρας της ζωής του παιδιού είναι εμφανής στη σύντομη ακολουθία του Ευχολογίου, η οποία φέρει τον τίτλο: «Εὐχή εἰς γυναῖκα λεχώ, τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ τῆς γεννήσεως τοῦ παιδίου αὐτῆς», αλλά κυρίως απευθύνεται στη μητέρα. Ο χαρακτηρισμός της ακολουθίας στα έντυπα ευχολόγια ως «ευχής» είναι εύλογος, αφού είναι σύντομη και κυριαρχούν οι υπέρ της γυναίκας και του βρέφους ευχές.

Η ακολουθία-ευχή δεν γίνεται στο ναό, αλλά στον τόπο, όπου έλαβε χώρα ο τοκετός, αφού ο ιερέας ενδυθεί το επιτραχήλιο. Η διάταξη του Ευχολογίου στην εισαγωγή της ακολουθίας αναφέρει ότι τελείται στον οίκο. Η σύγχρονη πρόοδος της υγειονομικής περίθαλψης και η ανάπτυξη ειδικευμένων μαιευτικών ιδρυμάτων καθιστά σπάνια τη διενέργεια τοκετού στην οικία, οπότε οι ευχές αναπέμπονται στο μαιευτήριο. Ο ιερέας δεν εισέρχεται στο χώρο του τοκετού, αλλά «ΐσταται πρὸ τοῦ πυλῶνος». Η στάση αυτή μαρτυρά την ιουδαϊκή επιρροή από τις περί καθαρών και ακαθάρτων πράξεων διατάξεις, σύμφωνα με τις οποίες ο κληρικός θα σπιλωθεί προσεγγίζοντας τη λεχώνα και δεν θα μπορεί να ιεροπρακτεί, εάν πρώτα δεν καθαρθεί τελετουργικά.

Η τελετή εκκινά με τη συνήθη εναρκτήρια εκφώνηση του ιερέα: «Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν». Μετά το Τρισάγιο ψάλλονται το απολυτίκιο και το κοντάκιο της ημέρας, εφόσον είναι δεσποτική ή θεομητορική εορτή, ή τα τροπάρια «Ἐλέησον ἡμᾶς, Κύριε, ἐλέησον ἡμᾶς», «Κύριε, ἐλέησον ἡμᾶς· ἐπὶ σοὶ γὰρ πεποίθαμεν» και «Τῆς εὐσπλαγχνίας τὴν πύλην ἄνοιξον ἡμῖν». Στην προαίρεση του ιερέα επαφίεται, εάν θα ψάλλει στη συνέχεια τα απολυτίκια της Χριστοῦ Γεννήσεως και του Γενεθλίου της Θεοτόκου. Ακολουθῶς αναγινώσκονται οι τρεις ευχές και η απόλυση.

Η πρώτη ευχή «Δέσποτα Κύριε, Πακτοκράτορ» απευθύνεται ικετευτικά. Ο ιερέας δέεται υπέρ της μητέρας και του βρέφους, ζητώντας από τον Κύριο να αποθεραπεύσει σύντομα τη γυναίκα από τις συνέπειες του τοκετού, να την εγείρει από την κλίνη των ωδινών και να την καθαρίσει από τους ρύπους του τοκετού,

σύμφωνα με τη φράση του Ψαλμωδού: «ἰδοὺ γὰρ ἐν ἀνομίαις συνελήφθην, καὶ ἐν ἁμαρτίαις ἐκίσσησέ με ἡ μήτηρ μου» (Ψαλμ. 50,7). Ἐπειτα επικαλεῖται τη σκεπαστική πρόνοια του Κυρίου, που θα τη διαφυλάξει αβλαβή καθ' ὅλη την υπόλοιπη επίγεια ζωή της, μαζί με τις πρεσβείες της Θεομήτορος.

Η δεύτερη ευχή «Δέσποτα Κύριε, ὁ Θεὸς ἡμῶν», η οποία είναι η εκτενέστερη, αρχίζει με παραβολή του τόκου της γυναίκας με το σωτήριο γεγονός της ἔλευσής του Κυρίου στον κόσμο ως βρέφος από την Παρθένο και την ανάκλισή Του σε φάτνη. Ο ιερέας παρακαλεί να την ελεήσει, να τη συγχωρήσει για τα ακούσια και εκούσια αμαρτήματά της και να τη διαφυλάξει από κάθε δαιμονική επήρεια, όπως και το βρέφος, το οποίο γέννησε. Ζητά με επίταση και με επάλληλες χαρακτηριστικές εκφράσεις να αποκαταστήσει την υγεία της, να της αποδώσει σωματική και ψυχική ευρωστία και να απομακρύνει κάθε πονηρή επιβουλή, χορηγώντας της αγίους Αγγέλους ως φρουρούς και παραστάτες του βίου της.

Η ευχή αναφέρεται άμεσα στον εκκλησιασμό του βρέφους, την τεσσαρακοστή ημέρα από τη γέννησή του. Ο ιερέας δέεται στον Κύριο να αξιώσει το αρτιγέννητο παιδί να προσκυνήσει τον επίγειο ναό Του, που καθιερώθηκε ως τόπος δοξολογίας Εκείνου, όπως συνέβη και με τον τεσσαρακονθήμερο Χριστό την ημέρα της Υπαπαντής του από τον θεοδόχο Συμεών.

Η τρίτη ευχή «Κύριε, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ εὐδοκήσας κατελθεῖν ἐκ τῶν οὐρανῶν» είναι συγχωρητική υπέρ της μητέρας, αλλά και ὁσων ἦλθαν σε επαφή με εκείνη. Ο πυρήνας της ευχής έχει ως υπόβαθρο τις ιουδαϊκές δοξασίες περί ακαθαρσίας της λεχώνας. Παρακαλεί να συγχωρηθούν τα πταίσματα ὁλων των εμπλεκομένων στον τοκετό, να καθαρισθούν τόσο η μητέρα, όσο και ὅλοι οι ἄλλοι. Υπενθυμίζει επίσης ὅτι η τεκνογονία είναι θεία εντολή και ὅτι ευλογήθηκε εξαιτίας τους ασθενούς της ανθρωπίνης φύσης.

Το περιεχόμενο των ευχών, συμπερασματικά, διέπεται από δύο ζητήματα, για τα οποία δέεται ο κληρικός προς τον Κύριο: α) Η γυναίκα και το βρέφος να εξαγνισθούν και να μείνουν αλώβητοι από οιαδήποτε αντίθετη προσβολή. Η γυναίκα, κυρίως, αλλά και ὅσοι ἦταν παρόντες στον τόκο να καθαρισθούν από το ρύπο της γέννας, να συγχωρηθούν για τα αμαρτήματά τους και να καταστούν το γρηγορότερο δυνατό ἄξιοι της μετοχής τους στην εκκλησιαστική ζωή. β) Η επάνοδος της σωματικής υγείας, η αποκατάσταση της κανονικής λειτουργίας του οργανισμού της μητέρας και η διαφύλαξη εκείνης και τους βρέφους εύρωστους και σθεναρούς είναι εξίσου σημαντική με την πνευματική υγεία και καθαρότητα.

Η ευχή της πρώτης ημέρας είναι σχετικά άγνωστη στην πλειονότητα των ανθρώπων. Η ιδιαιτερότητα των γεγονότων του τοκετού, οι ετοιμασίες και οι

μέριμνες πριν και μετά από αυτόν, αλλά και ο αποχωρισμός της γέννας από την οικία συνιστούν παράγοντες, που αρχικά μετέθεσαν την ακολουθία στη τρίτη ημέρα από τη γέννηση ή αργότερα και σταδιακά την έθεσαν σε λήθη. Ο ευσύνοπτος χαρακτήρας της, αλλά και η ευλογία, την οποία λαμβάνουν η μητέρα και το βρέφος, είναι θετικά στοιχεία για την τέλεσή της. Παρά τις δυσκολίες που ανακύπτουν η απόδοση της ευχής είναι ωφέλιμη για τη λεχώνα, αλλά και για το σταδιακό εκκλησιασμό του βρέφους και την ένταξή του στο Σώμα του Χριστού.